ZAČÍNAJÍCÍ UČITEL NA PRVNÍM STUPNI ZŠ V TANDEMOVÉ VÝUCE

NOVICE TEACHER IN PRIMARY EDUCATION CO-TEACHING

Jiří Havel[1], **Teresa Vicianová**[1], **Alžběta Jurasová**[1]

[1] Katedra primární pedagogiky, Pedagogická fakulta, Masarykova univerzita, Brno

Abstrakt

Případová studie má za cíl popsat význam tandemové výuky v oblasti profesní socializace začínajícího učitele na prvním stupni ZŠ. Studie představí případ specifické trojice a její zkušenosti s tandemovou výukou. Výzkumný vzorek je tvořen začínajícím učitelem ve spolupráci se dvěma zkušenými učiteli. Pro získání dat byly zvoleny metody polostrukturovaných rozhovorů a nestrukturovaného pozorování participantů při společném plánování, realizaci a evaluaci výuky. Interpretovaná data rozšíří poznání o tandemové výuce s přesahem do oblasti uvádění začínajících učitelů.

Klíčová slova: *primární vzdělávání, začínající učitel, profesní socializace, tandemová výuka*

Abstract

This case study aims to describe the role of co-teaching in the professional socialisation of a primary school novice teacher. The study is based on co-teaching experience of a novice and two experienced teachers. Data collection was carried out via semi-structured interviews and structured weeklong participant observation during lesson planning, instructional process, and its subsequent evaluation. The results will broaden the understanding of co-teaching, carrying certain lessons also for the induction of novice teachers.

Keywords: *primary education, novice teacher, professional socialization, co-teaching*

1 ÚVOD

Vstup do učitelské profese představuje náročné období, které je potřeba zkoumat a hledat cesty k optimální profesní socializaci. V ČR se jako jedna z forem podpory začínajícího učitele začíná postupně využívat tandemová výuka, při které ve spolupráci s učitelem-expertem nabývá potřebné zkušenosti.

2 TEORIE

Teoretický rámec příspěvku propojuje poznatky z oblasti profesní socializace začínajícího učitele a tandemové výuky, kterou Beninghofová (2020) charakterizuje jako výuku, při níž dva nebo více učitelů současně pracují s heterogenní skupinou žáků ve třídě. Dofková (2019) konkretizuje, že v rámci tandemové výuky je sdílená nejen realizace výuky, ale také její plánování a evaluace. Podle výzkumů potřebuje začínající učitel ve zmíněných oblastech podporu (Vítečková, 2018), která může být poskytnuta právě skrze tandemovou výuku se zkušeným učitelem.

3 METODOLOGIE VÝZKUMU

Vliv tandemové výuky na profesní socializaci začínajícího učitele bude v rámci případové studie komplexně mapován vícero metodami (srov. Yin, 2009). Odpověď na výzkumnou otázku *Jaký je význam tandemové výuky v procesu profesní socializace učitele na prvním stupni základní školy?* bude získána pomocí rozhovorů se začínajícím učitelem a dvěma zkušenými učiteli a též prostřednictvím nestrukturovaného týdenního pozorování jejich spolupráce během plánování, realizace, reflexe výuky. Kódování transkriptů bude triangulováno, načež budou vzniklé výzkumné kategorie interpretovány a doplněny analýzou pozorovaných kategorií.

4 VÝSLEDKY

Realizace výzkumu proběhla v dubnu 2022 ve vybrané základní škole v Jihomoravském kraji. Předpokládaným obsahem výsledkové části je reflexe tandemové výuky z pohledu začínajícího učitele a popis spolupráce mezi ním a zkušenými učiteli ve dvou paralelních prvních ročnících. Očekávaný přínos případové

studie spočívá v rozšíření poznání o tandemové výuce v České republice prostřednictvím zkušeností specifické trojice učitelů, která rovněž dokládá význam tandemové výuky pro profesní socializaci začínajících učitelů.

5 ZÁVĚRY A DISKUSE

V centru pozornosti výzkumu stojí začínající učitel jakožto absolvent vysokoškolského studia, který je vybavený potřebnými vědomostmi, avšak zatím nemá dostatek zkušeností s jejich uplatněním ve školní praxi. Podle zjištění dostupných zahraničních studií je tandemová výuka jedním z vhodných způsobů uvádění začínajících učitelů do profese, které jim napomáhají nezbytné zkušenosti efektivně získat. Předběžná analýza kvalitativních dat poukazuje na vhodnost implementace tandemové výuky v námi zkoumaném případě. Spolupráce se zkušenými učiteli poskytuje podporu v procesu uvádění a profesní socializace začínajícího učitele. Přínosem studie je také poukázání na jisté nevýhody tandemové výuky a příklady toho, jak se s nimi participanti vyrovnávají.

6 LITERATURA

Beninghof, A. M. (2020). *Co-Teaching That Works: Structures and Strategies for Maximizing Student Learning*. Jossey-Bass.

Dofková, R. (2019). Tandemová výuka v matematice jako instrument reflektivního modelu vzdělávání. *e-Pedagogium*, 19(1), 7–13. https://doi.org/10.5507/epd.2019.001

Vítečková, M. (2018). *Začínající učitel: jeho potřeby a uvádění do praxe.* Paido.

Yin, R.K. (2009). *Case Study Research: Design and Methods (Fourth Edition).* Sage Publications.

PODĚKOVÁNÍ

Studie probíhá v rámci projektu specifického výzkumu Pedagogické fakulty MU.